

Keywords: monitoring, financial activities, financial indicators, threats, agricultural enterprise, state support.

УДК 33.336.581.21

DOI 10.31521/978-617-7149-78-0-75

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ

Бурковська А. В., канд. екон. наук, доцент
Миколаївський національний аграрний університет
e-mail: burkovskaya@mnaeu.edu.ua
Калнауз Д. В., керівник відділення «Миколаївське»
ПУ АТ КБ «ПриватБанк»
e-mail: dmitij.kalnauz@gmail.com

Анотація. Вказано роль підприємств аграрного сектора у забезпеченні продовольчої безпеки, висвітлено основні існуючі проблеми кредитування банками діяльності аграрних підприємств, окреслено перспективні напрями банківського кредитування агротоваровиробників для ефективного їх функціонування та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Ключові слова: продовольча безпека, аграрні підприємства, ризикованість аграрного сектора, банківські кредити, фінансова підтримка.

У складних умовах війни, загострень суспільних, інфляційних і екологічних процесів однією з функцій держави є безперебійне постачання населенню продовольчих товарів. Головну роль у забезпеченні продовольчої безпеки країни відіграють підприємства аграрної сфери. Забезпечення ефективного функціонування та розвитку цих підприємств потребує надійного банківського кредитування. Однак, у кредитуванні банками аграрних товаровиробників існує ряд проблем, які необхідно вирішувати для забезпечення продовольчої безпеки країни.

Однією з важливих проблем банківського кредитування є висока ризикованість діяльності підприємств аграрного сектора [1]. Аграрні підприємства піддаються впливу різноманітних факторів, таких як кліматичні зміни, природні катастрофи, ринкові коливання та політична нестабільність; ці ризики роблять інвестиції у аграрний сектор менш привабливими для банків, що може призвести до обмеження доступу аграрних підприємств до необхідного капіталу [1, 2]. Відсутність достатньої кількості високоліквідної застави у вітчизняних агровиробників гальмує розвиток кредитних відносин.

На жаль, ще існує проблема недостатнього обсягу кредитування для малих і середніх за розміром аграрних підприємств. Більшість банків активно надають кредити та інші фінансові послуги переважно великим аграрним підприємствам, вважаючи їх діяльність менш ризикованою, а тому і

безпечнішою для фінансової стабільності. Однак малі та середні підприємства, які часто є джерелом інновацій та розвитку в сільському господарстві, потребують вчасної фінансової підтримки для забезпечення сталого розвитку [3].

Високі ставки за банківськими кредитами для агротоваровиробників призводять до все частішого застосування аграріями практики самофінансування своєї діяльності через відсутність бажання отримувати великовартісні фінансові послуги [2 -4].

Незважаючи на перелічені проблеми, існують перспективи у банківському кредитуванні діяльності аграрних підприємств. Так, по-перше, розвиток фінансових інструментів і продуктів, спеціально адаптованих до потреб аграрного сектору, може збільшити доступ аграрних підприємств до фінансування [2]. Наприклад, аграрні кредити з гнучкими умовами погашення позики або страхові продукти, що покривають ризики, пов'язані з урожаєм, можуть стати ефективними інструментами для залучення капіталу у цей секторта забезпечити потреби аграріїв у додаткових грошових ресурсах для своєї діяльності. По-друге, партнерство між банками та аграрними підприємствами може сприяти зменшенню ризиків і підвищенню рівня довіри. Взаємодія між сторонами у розробці стратегій ризик-менеджменту та планування може створити сприятливі умови для інвестування проєктів у аграрному господарстві [1].

Для зменшення кредитного і процентного ризиків, на які наражається банк, перед прийняттям рішення щодо видачі кредиту доцільно перевіряти не тільки пакет наданих позичальником необхідних документів і платоспроможність клієнта, а і перспективність самої ідеї, яка потребує позиченої вартості. Вважаємо, що активізація банківського кредитування допоможе підприємцям аграрного сектору утримати на ринку аграрної продукції під час криз свої конкурентні позиції, реалізувати свої нові бізнес-ідеї та масштабувати діяльність. Наслідком цього стане підвищення рівня продовольчої безпеки країни.

Прогнозування майбутніх тенденцій у сфері банківського кредитування діяльності аграрних підприємств у контексті продовольчої безпеки є складним завданням через багатофакторність і динамічність сучасних економічних і соціальних процесів [1, 2]. Однак, необхідновиділити кілька ключових напрямів, які можуть вплинути на цю сферу у майбутньому.

По-перше, інновації у фінансових технологіях (FinTech) можуть значно змінити ландшафт банківського кредитування аграрних підприємств; за активізацією впровадження нових цифрових технологій, таких як блокчейн, обробка великих масивів даних (BigData) і штучний інтелект (AI), може з'явитися можливість для створення нових фінансових продуктів, які будуть більш доступними та ефективними для аграрного сектору [2, 3].

По-друге, зростаюча увага до екологічних і сталих практик у сільському господарстві може вплинути на умови фінансування. Банки можуть почати активніше враховувати сталість та екологічні аспекти у своїх кредитних

політиках, що може стати стимулом для аграрних підприємств впроваджувати більше екологічно чистих технологій та практик [1, 3].

По-третє, зміни в міжнародній торгівлі та політичній сфері також можуть вплинути на банківське кредитування підприємств аграрної сфери. Адже вільні торгові контракти, санкції та інші геополітичні фактори можуть створити як позитивні, так і негативні умови щодо доступу аграрних підприємств до фінансової підтримки [1, 2].

Нарешті, розвиток соціального підприємництва та врахування соціальних аспектів у фінансових рішеннях може стати одним із ключових напрямків у майбутньому. Банки можуть активніше сприяти розвитку аграрних підприємств, які забезпечують продовольчу безпеку країни та вирішують соціальні проблеми у регіонах [1, 4]. Таким чином, у майбутньому можна очікувати зміни в сфері банківського кредитування діяльності аграрних підприємств, спрямовані на врахування нових технологій, екологічних і соціальних аспектів, а також глобальних торговельних і політичних тенденцій.

Отже, не зважаючи на проблеми, які присутні у банківському кредитуванні діяльності аграрних підприємств, існують перспективи для поліпшення ситуації. Зміцнення співпраці між банками та аграрними підприємствами, а також розвиток спеціалізованих фінансових інструментів можуть сприяти створенню стійкого та ефективного фінансового середовища для розвитку аграрного сектору та забезпечення продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Shebanina O., Burkovska A., Petrenko V., Burkovska A. Economic planning at agricultural enterprises: Ukrainian experience of increasing the availability of data in the context of food security. *Agricultural and Resource Economics*. 2023. Vol.9. No.4. Pp.168–191. DOI: <https://doi.org/10.51599/are.2023.09.04.08>.
2. Sirenko N., Lunkina T., Burkovska A., Mikulyak K. An Assessment of the Financial and Economic Security of the Agricultural Sector in Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. № 4 (39). С. 241-250.
3. Shebanina O., Golubeva O., Burkovska A., Radzevicius G. The investment in the meat sector in the context of food security in Ukraine. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. № 40(3). P. 393-402. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2018.37>.
4. Shebanina O., Klyuchnik A., Burkovska A., Caruso D., Burkovska A. Providing labor income as a supporting factor of the food security. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2018. № 40(4). P. 597-608. DOI: <http://doi.org/10.15544/mts.2018.51>

Abstract: the role of agricultural sector enterprises in ensuring food security is indicated, the main existing problems of bank lending to agricultural enterprises are highlighted, promising directions of bank lending to agricultural producers for their effective functioning and ensuring food security of the country are outlined.

Keywords: food security, agricultural enterprises, riskiness of the agricultural sector, bank loans, financial support.